

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Γ' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή)

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

1 Λ «Η ελευθερία μας καθορίζεται ... στα παρελθοντικά μας βιώματα». (1^η παράγραφος)

2 Σ «Για να απαντήσουμε σε αυτό το ερώτημα ... μαθημένη και εκτελεστική παρά συνειδητή». (2^η παράγραφος)

3 Λ «Η ερώτηση, στην οποία δυσκολεύονται οι περισσότεροι άνθρωποι ... στην επιφανειακή καθημερινότητα». (3^η παράγραφος)

4 Σ «Η ανευθυνότητα είναι μία επιλογή .... ανωριμότητα». (3^η παράγραφος)

5 Σ «Τότε αντιλαμβανόμαστε το κανονιστικό πλαίσιο ... και η συνειδητή ελευθερία». (4^η παράγραφος)

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

Πιο αποτελεσματικός, από επικοινωνιακή άποψη, είναι ο τίτλος του κειμένου 2.

Τεκμηρίωση:

- είναι πιο σύντομος και εντυπώνεται στη μνήμη του αναγνώστη (σε αντιδιαστολή με τον τίτλο του πρώτου κειμένου που είναι σαφής αλλά εκτενής).
- περιλαμβάνει το β' ενικό πρόσωπο της οικειότητας, ο συγγραφέας απευθύνεται στον κάθε αναγνώστη προσωπικά (σε αντίθεση με το α' πληθυντικό του πρώτου τίτλου, με το οποίο ο συγγραφέας εντάσσει τον εαυτό του στο κοινωνικό σύνολο).
- είναι σκόπιμα γενικευτικός, δεν προϊδεάζει για το περιεχόμενο του κειμένου, επιτρέποντας στον αναγνώστη να κάνει πολλές υποθέσεις (σε αντίθεση με τον τίτλο του α' κειμένου που περιλαμβάνει τις δύο βασικές έννοιες του περιεχομένου του).
- είναι βεβαιωτικός, δεν περιέχει ερώτημα (όπως ο α' τίτλος), άρα δεν αφήνει περιθώρια αμφιβολίας.

Ερώτημα 3^ο (μονάδες 10)

α. Σωστό είναι το 3 (να εξηγήσει στον αναγνώστη πώς βλέπει αυτός τη θέση του ατόμου μέσα στον κόσμο) .

Γλωσσικοί τρόποι:

- συνυποδηλωτικός λόγος που περιλαμβάνει μεταφορικά σχήματα (*κανένας δεν μπορεί να ζεισυνέχεια με το σπαθί στο χέρι, βλέπεις μπροστά σου έναν άλλο κόσμο*), στοιχεία περιγραφής (*εκατομμύρια μικρά, αθέατα γρανάζια ... σταματημό*), παρομοίωση (*σα να ξυπνάς από πολυετές κώμα*), κ.λπ. ·
- συναισθηματικά φορτισμένο λεξιλόγιο (*πλάνη, αιφνιδιάζεσαι, πολυετές κώμα*) ·
- συγκριτικές δομές σχετικού υπερθετικού (*δεν υπάρχει μεγαλύτερη πλάνη*) ·
- εμφατικές δομές ποικίλων τύπων, π.χ. *επαναλήψεις (δεν πρόκειται ... δεν πρόκειται)*, επίταξη του σημαντικότερου και επανάληψη (*όλα*) κ.λπ. ·
- μικροπερίοδος λόγος, ασύνδετο σχήμα (*Βλέπεις ξαφνικά .. ξαφνικά*).

β. Τα ρηματικά πρόσωπα:

- α' ενικό πρόσωπο → προσωπική θέση του χρονογράφου
- α' πληθυντικό πρόσωπο → συλλογικό υποκείμενο, συνυπευθυνότητα, ένταξη του χρονογράφου σε ευρύτερη κοινωνική ομάδα
- β' ενικό πρόσωπο → ιδιαίτερη αναφορά στον κάθε αναγνώστη προσωπικά, αμεσότητα και οικειότητα
- γ' ενικό πρόσωπο (ελάχιστη η χρήση του, σε απρόσωπες εκφράσεις, π.χ. *είναι αδύνατον, είναι ακόμη πιο δύσκολο* κ.λπ.) → άποψη του χρονογράφου, προβαλλόμενη ως αντικειμενική και αληθής

Εναλλαγή: Ο χρονογράφος προβάλλει την άποψή του (*δεν δαιμονοποιώ το καινούργιο*), τηρώντας και τις απαραίτητες επιφυλάξεις (*για να μην παρεξηγηθώ*), και ταυτόχρονα τεκμηριώνει τη θέση του με στοιχεία από την καθημερινότητα, τα οποία αφορούν είτε το ευρύτερο κοινωνικό σώμα, στο οποίο εντάσσεται (*κοροϊδεύαμε το 1995 ... τραπέζι*), είτε τον εαυτό του αποκλειστικά (εξομολογητικός τόνος: *και τώρα αν φύγω ... εκτός εμβέλειας*). Στη συνέχεια παρουσιάζει τις σκέψεις και τις εκτιμήσεις του ως αντικειμενικές διαπιστώσεις (*είναι έως και αδύνατον // είναι ακόμη πιο δύσκολο*), απευθυνόμενος ταυτόχρονα στον κάθε αναγνώστη ξεχωριστά, με αμεσότητα και οικειότητα (*σαν να χάνεις, να ορίζεις, να αναπτύσσεις* κ.λπ.).

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Τα όρια στο περιεχόμενο της ποιητικής δημιουργίας τίθενται από το ίδιο το ποιητικό υποκείμενο (α' ενικό πρόσωπο: *γράφω*) και αποσκοπούν στο να μην ενοχλήσουν την εξουσία ούτε να θίξουν τα κακώς κείμενα, αλλά να διασφαλίσουν τη μακροήμερευση και τη διαιώνιση της καθεστηκυίας τάξεως (στ. 9).

Είναι πολύ εύκολο να κατανοήσει κανείς, σε συνδυασμό και με τη χρονολογία σύνθεσης του ποιήματος (1971), ότι το ύφος είναι ειρωνικό και ότι το ποιητικό υποκείμενο επιδιώκει να εκφράσει, εξ αντιστρόφου, την αντίθεσή του προς κάθε είδους περιορισμό της ελευθερίας της έκφρασης.

Ανάλυση:

Το ποιητικό υποκείμενο ειρωνικά δηλώνει ότι γράφει ποιήματα:

- στο πλαίσιο του επιτρεπτού από την κρατική εξουσία (λεξιλογικός δείκτης: «κρατικές υπηρεσίες») ·
- χωρίς επικίνδυνες λέξεις – έννοιες (προσοχή στο αρχικό κεφαλαίο των λέξεων Ελευθερία και Δημοκρατία: έκφραση σπουδαιότητας) ·
- που δεν περιλαμβάνουν συνθήματα εναντίωσης σε ολοκληρωτικά συστήματα ή απολυταρχικές εξουσίες (στ. 3, συνθηματικός λόγος, υπόμνηση στην επικαιρότητα της εποχής) ·
- που αποσιωπούν τα προβλήματα και δεν προσκρούουν σε καμία λογοκρισία (στ. 4-5, τόνος σαρκαστικός μέσω της χρήσης επιθέτων «*τα λεγόμενα φλέγοντα θέματα*» και επιρρημάτων «*άνετα και αναπαυτικά*») ·
- που δεν χρησιμοποιούν τους χαρακτηρισμούς των πολλών, τους «τετριμμένους» (στ. 6), οι οποίοι, όμως, είναι και οι ορθοί ·
- που χρησιμοποιούν τη γλώσσα για λόγους ωραιοποίησης, εξιδανικευτικά (η συσσώρευση των επιθέτων στον στ. 8: *στιλπνή, παρθενική, ιδεατώς ωραία*).

Η προσωπική άποψη είναι ανάλογη με την ιδιοσυγκρασία, τις εμπειρίες και τα βιώματα των μαθητών / μαθητριών.